

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide-intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

GÁL ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 10 korona.

Félévre . . . . . 5 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . . . 20 fillér.

Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni kérik. A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A katonák.

(G.) Mire ezek a szaladó sorok kezdebe kerülnek, itt lesznek, olvasóm!

Mire unalmasan végigsiklik szemed a vezércikk sablonos betűin, már népes lesz a rimaszombati utca, összeverődnek majd az apró csukaszürke embergomolyagok és úgy néznek szerte az új városukban.

Püspökladányból jönnek, tehát szebbnek fogják találni új környezetüket mint a régi volt s ajkukon bizonyára ott lesz az a sóhaj, mely elszalad az ember lelkéből akkor, ha a külső milióval megvan elégedve.

Itt lesznek, amíg felsőbb parancs nem szólítja el őket körünkbe s a felsőbb parancs dirigáló akaratát mindennél nagyobb érdekek vezérlik.

Egy szóval, ezzel a ténnyel állván szemben, nem bírhatjuk felül ezen intézkedések mikéntjét s tollam csupán azt a kötelességét teljesítheti, hogy üdvözlét ír azoknak, akiket közénk rendelt a végzet, hogy innen előkészülve menjenek oda, ahol mindnyájunkért folyik a vér s a hol az emberi kötelességteljesítés legszebb és legglóriásabb cselekedeteit írják meg emberi életek a történelem számára.

Itt lesznek közöttünk, megismerjük majd őket, szokásaikat, életüket s ha ők akarják — talán az érzéseiket is, velük élünk és nekik adjuk este a könyeinket, ha a takarodó méla hangjai eszünkbe juttatják azokat, akik nem lehetnek közöttünk.

Rimaszombat város és a Rimaszombat városiak soha sem voltak szükkebltek és soha sem mondhatta rájuk senki, hogy a vendég felé nem nyújtják szívesen szeretetüket. Ha a jelen alkalommal, a katonák érkezését megelőzőleg a városi zöld asztalnál s a társadalom apróbb köreiből hallatszottak hangok, melyek aggodalommal fogadták a katonák jöttének híreit, úgy azokat nem a katonák iránti ellenszenv hangolta, mert ellenszenvet érezni a katonák iránt becsültes emberi lélekkel ma össze nem fér. Azoknak rugója abban a gazdasági zavarban keresendő, melyet mindnyájan érezhetünk s a melynek oka a háboru okozta általános közgazdasági helyzet s a

melyet orvosolni illetékes és illetéktelen faktorok egyaránt próbálnak.

Rimaszombat par excellence tisztviselő város. A tisztviselő elem képezi intelligenciájának gerincét s az ezekkel együtt járó intézményekhez kapcsolódik a többi lateiner elem, mely a tisztviselőket alkalmazó intézmények által keresi kenyerét. Ezeknek igényeit kielégítendő teremtődött meg Rimaszombat város kereskedelme s így azok, akik e téren működnek, szintén a tisztviselők révén nyerték ekzisztenciájuk bázisait.

A katonaság élete Rimaszombatban kétoldalu kérdés. Egyik oldalával busás anyagi előnyöket jelent a város kereskedő társadalmának, a másikkal a nagy kereslet s az áraknak ezáltal emelkedése révén nyomasztólag érinti a tisztviselő osztály megélhetését.

Ha tehát voltak, akik a katonaság idehelyezésének kérdését, mint egy lehetőleg elkerülendő kezelték s aggodalmaiknak szóval is kifejezést adtak, azokat semmi érzelmi momentum nem dirigálta, azok csak az említett helyzetet belátva, egy értékes társadalmi osztályon kívántak a lehetőséghez képest könnyíteni.

Természetes, hogy minden aggodalmaskodó hang kötelességszerűen elnémult, mikor konstatálva lett, hogy magasabb katonai érdekek kívánják azt, hogy Rimaszombatba helyeztessék át a 80 ik gyalogezred.

Természetes, hogy ezek után csak a hagyományos gömöri gavalléria szeretettel üdvözölhetjük és fogadjuk a katonákat és úgy tekintjük ezentúl őket, mint a mi katonáinkat, akiknek sorsához és embereihez közöttünk van és érdeklődésünk fűződik.

Azzal a meleg szeretettel találkoznak majd itt, melyben részesültek elődjük, az 5. gyalogezred, akiknek emlékében sokáig fog élni a polgári és katonai egyetértésnek az a gyönyörű példája, melyet rimaszombati tartózkodásuk teremtett meg.

Igy üdvözli tollam katonáinkat és szeretném, ha mihamarabb belekapcsolódva társadalmi életünkbe, kedves vendégekként tisztelhetnénk őket.

És amint írom ezeket az üdvözlő mondatokat, odakünn a hideg, deres kövön megesörren egy-egy tiszti kard és

rákenni Rimaszombatra a nagyváros zománcozatát.

Világosak a kávéházaink hatalmas ablakai, melyeken át azelőtt csak halványan derengett egy-egy lámpa fénye. Zajosabb és mozgalmasabb az utca képe és a hideg esti szél nem kergeti haza a járókelőket . . . kezdődik egy kicsi, vérszegevény korzó, a mely ártatlan mulatsága a garnizósnos városok közönségének.

És itt-ott a szemekben már csillog valami meleg, amit eddig hónapokon keresztül nem láttam, s a minek élesztője az uniformis és tartalma az álmodó romantika.

Ez is a katonák nyomán támad!

Szociálisták, paczifisták.

Ezzel a nagy, véres világháborúval, amilyen még nem volt és — ha szabad remélnünk — nem is lesz több az emberiség történelmében, közel másfél esztendeje annyira tele vannak a napilapok, folyóiratok, a könyves boltok kirakatai, színházak, mozik, hogy az ember már holmi csömörtelét érez a gyomra tájékán és savanyu lesz a szája íze, ha meglátja nyomtatásban a „háboru” szót. De mert egész gondolatvilágunkat mégis csak ez a rettenetes viaskodás tölti el, bizonyára feloldoz a közvélemény, ha a végtelen sok — jó és rossz cikk számtömegét meggyarapítjuk egygyel s felvetjük azt az éppen olyan érdekes, mint pikáns kérdést, hogy: milyen a hangulat azokban a körökben, amelyek egyrészt elvi ellenségei minden háborúnak, mint pl. a szociálisták, másrészt rajongói az örök békének, mint pl. a paczifisták.

Említeni is felesleges, hogy ez idő szerint éppen úgy bealkonyodott az egyik, mint a másik felekezetnek. A szociálisták kénytelen elismerni, hogy vannak esetek — ez a mai világháboru igen jó példa reá — mikor a nemzetek legkiválóbbjait éppenséggel nem a nagy tőke, nem gazdasági nagy érdekek, nem az imperiálisták vagy a katonai klikkek dicsőség-víszketege rántja bele a háboru véres ingoványaiba — noha erre is akad példa szép számmal — hanem, hogy van a pénz, a hiúság, a nyegleség felett valami sokkal magasabb rendű valami, vannak olyan erkölcsi tényezők, mint a ragaszkodás a hazai rögöz, fajszeretet, baráti hűség, fanatikus igazságérzet, hódolás az általános emberinek, — vannak olyan eszmények, melyek valaha frázisoknak tündek fel, de amelyekbe ez a nagy végtelét életet, meleg, piros vért ömlesztett bele. Másrészt a paczifisták, a világbéke derűs, fényes álmának álmodói szintén kénytelenek bevallani, hogy az emberiség elhelyezkedése, összetétele, különböző kulturális szintje, egész gondolkozása ma még annyi ki nem egyenlítetttséget, visszasságot és éles ellentétet tüntet fel, hogy a világbéke szép illúziója még igen-igen hosszú

ideig pusztá lidérczfény marad, amelyet a gyönyörű hágai békepalotában megannyi drága szép szónoklat, diszülés és diszbankettek árán sem lehetett kötőfékre fogni. Valamikor — óh szép idők! — a minden oroszok czárja hegedülte a prímet Hágában a világbéke pódiumán s milyen ironiája a sorsnak: idétlen, korresszülött csecsemőként a torz eredményt, a miniatűr világbékét ugyancsak az ő fenkölt személye mozdította elő — ott, a mazuri tavak mélyén. Az egész föld kerekéségén még csak itt van szórtalan és szomorú béke, ahol százezer muzsik ozladozó tetemére már a második tél szítalgatja a fehér szemfedőt.

Szóval: a szociálizmus háborus teóriái megbuktak és megbukott velük az évtizedes paczifista agitáció is, — mint az operaénekes, aki csak akkor veszi észre kinos helyzetét, mikor a hallgató közönség már alaposan kifütyölte. Minden bukás a belső meghasonlottságot huzza maga után. A paczifisták valóban a legnagyobb zavarba jutottak és maguk sem tudják, hányadán vannak. Ha a paczifista elméletek helyesek és a valóság értékével bírnak, ma teljesen egybevágóan kell gondolkozni az orosz, a német, a szerb, a francia, a magyar, a török és a hottentotta paczifistának. Lehetséges ez? Nem! — de akkor az alapelvek igazságai szerfelett gyanusakká válnak. A szociálizmust pedig a hirtelen jelentkezett katasztrófa valósággal pártokra tépte minden országban. A latin országokban a szociálizmus nacionalista töredékei háboruért üvöltöttek és egykori antimilitarista frázisaikat naftalin közé dugva, vadabban szomjazták a vért, mint egykori halálos ellenségeik, a snájdig katonapártok. Azok a töredékek pedig, amelyekben a nemzetköziség eszméje erősebb gyökereket vert, szorongva tekintenek át a katonák élősövényével elzárt országhatárokon: vajjon él-e még ott túl a rácson valaki azok közül, akiket azelőtt tűzbe hozott az „internacionale”, — recsegi-e még ott egy-egy borizú hang a jól ismert jelüket: „egyesüljétek világ proletárjai!” Bizarra látvány. Egyfelől a teli tudóval harsogó nacionalista szociálista, aki összes háborus elveit a sarokba csapta, másfelől a következetes internacionalista szociálista, aki, mint a lebetegedő asszony, maga sem tudja, fiut vagy leányt hordoz-e a szíve alatt? Itt is az alapelvek igazságai körül kell a baj okának bujkálni... Az előbb a latin nemzetekről szóltunk, — de a többinél is ilyenformán fest a kép. Egy van csupán, amelyikről keveset tudunk: a legképzettebb, a legőntudatosabb, a komoran hallgató angol szociálista. Ha ebben az örületen nagy hangversenyben valahol komolyan és végzetesen fog felhangzani a szociálizmus szólója: biztosak lehetünk, hogy a megrázó akkordokat a brit partokról fogja felénk sodorni a szél.

A szociálizmussal a legtöbb intelligens ember körülbelül olyanformán van, mint a boszorkánymester a felszabadított szellemekkel: míg meg nem ismerte, szeretné megismerni s mikor már megismerte, szeretné nem ismerni. Hányan vannak, akik fontoskodó képpel hangoztatják: igen, én magam is szociálista vagyok! — s hányan vannak ezek közül, akiknek a szociálizmus lényegéről fogalmuk sincsen. Aki ismeri belülről a szociálizmust — a szociálista elméleteket — a maguk mivoltában, csatlakozni fog ahhoz az általánosan elismert nézethez, hogy a szociálizmusnak, mint kritizáló, javító, gáncsoló és újító tényezőnek, mint a közállapotok állandó, hangos szavu ellenzékének a jogosultsága kétségtelen, — de mint alkotó, élő és dolgozó, gyakorlati rendszer sohasem fog boldogulni. Ime Franciaországban, ahol a közélet nagy területeit már elfoglalta a szociálizmus, ahol a miniszterek egy része szociálista nézeteket vall és hirdet, a szociálizmus alapelvei — különös tekintettel a háborúra — nem hogy nem érvényesülnek, sőt a vezetők, mintha éppen az ellenkezőjét csinálnák megtagadott multjuknak.

A másfél éves hallgatás után, úgy látszik, mostanában — a felmerülő békehírekkel összefüggésben — újból életre akarnak kelni a megzárult szociálista elméletek. Nem nálunk, — nálunk a szociálizmusról beszélni alig lehet, mert hiszen a magyar szociálizmusnak alig volt és alig van más igazi programja, mint a legtöbb szegény embernek, hogy: „le a nátlamnál gazdagabbakkal!” De igenis külföldön és igenis: az ententénál. Már hallatszanak a jól

ismert hangok: semmi hódítás, semmi terület-foglalás, statu quo ante.

Bennünket ne tévesszen meg, ha a megbukott primadonna újból régi dalocskáit próbálja zengeni. Aki valaha osztotta is a szociálizmus háboruellenes axiómáit, akinek szívében meleg lángocskákkal égtek is a paczifizmus gyertyácskái: az *most*, mikor még elemi erők zognak és csattognak a levegőben, nem veheti csak úgy egyszerűen magára a feltűnő és divatja hagyott ruhákat. Véreztünk, szenvedtünk és áldoztunk ebben a páratlan nagy világzengésben emberfeletti mértékben. Ha *most* vesszük elő a csődbe került elveket: csak mi járunk rosszul, akiknek a sors már félig-meddig nyújtja az eredményt, — jobb jövők zálogát. Mi, akik a legdicsőségesebb „Kaiser” szellemében igazán háboruellenesen gondolkoztunk és éltünk évtizedeken át. Azoké legyen-e vajjon a haszon, akik hirdették a békét, disz-szónokai voltak a világ-békének s azalatt előkészítették minden borzalmával együtt ezt a poklot? Nem szabad *éppen most* beleesnünk holmi ál-szentimentalizmusba, — engedjük át a döntést azoknak az emberfeletti erőeknek, azoknak a rettenetes fegyvereknek, amelyek urrá lettek az összes elméletek felett: most ezeké a szó, most ezek beszéljenek.

Ám ha meg lesz a béke, az igazságos, az érdemeket jutalmazó, a bűnöket megtorló béke, ne feledjük újra felgyújtani az örök béke lángjait, amelyeket elfújt a nagy háboru szélvihara. Lássuk, jobban fognak-e már égni? lássuk, lesz-e valami eredménye melegítő tűzüknek? Hátha a multban csak keveset gyújtottunk, hátha rossz helyen égettük, hátha nem vették azt észre éppen azok, akiknek észre kellett volna venniük azt? hátha elküldi ez a kis láng egy-egy fénysugarát oda is, ahová eddig el nem ért? Hátha csakugyan nem kerekedik több vihar, amely azt kioltja? Lehet, hogy a kis lángocskákból nem lesz még egynéhány száz évig magasra csapkodó öröktűz — de hátha mégis csak lesz? Ha reményeink nem volnának, nem érne ez az élet semmit.

A szociálizmus azonban hagyjon nekünk békét örökre az ő háborus teóriáival. E téren fényesen megbukott. Keressen más érvényesülési tereket, ahol hasznossá teheti magát. A történetek után elég volt belőle. Kiábrándulást okozott mindenfelé.

A világháboru valósággal brutális szemoperációt hajtott végre az embereken. Jól teszi ki-ki, ha a kinos operáció után visszanyert látását új igazságok, új szempontok és új értékek keresésében gyakorolja. *Györy Lajos.*

Világháboru.

A régebbi lőharczterek mindinkább csendesebbekké kezdenek válni és a harcok súlypontja a volt mellékharczterekre terelődött át, úgyhogy az újabb jelentésekben alig van már szó a francia és az orosz harcztérről: a összes jelentések jóformán a szerb és az olasz harcztérről szólnak.

A szerbiai hadjárat már nagyon a vége felé jár. Seregeink a mult héten benyomultak a volt novibazári szandzsák területére, a hol a lakosság élénk örömmel üdvözölte őket, mert néhány évvel ezelőtt ott voltak a mi seregeink s így jól ismerik ott őket.

Most áthatoltak a Lim folyón, miután előbb Priepoljét elfoglalták és a montenegrói határhoz közelednek.

Ettől délebbre megszállották Novibazárt, majd utóbb a mi seregeink levonultak Mitroviczába; Prisztinába pedig előbb a németek, közvetlenül utánuk pedig a bolgárok vonultak be. Így már most a szerb hadsereg maradványai a Rigómezőn gyülekeztek össze és ott állanak harcban a szövetséges hadseregekkel. De úgy látszik, nem igen fogják

magukat sokáig tarthatni, mert máris 3 oldalról körülvezték őket az osztrák-magyar, német és bolgár seregek. Ha innen sikerül visszavonulniok, akkor már csak montenegrói és albán határon volna megállapodás, ha ugyan az albán törzsek engedik őket bevonulni és tudják magukat élelemmel, municzióval ellátni. Legújabb jelentések szerint a Rigómezőn már eldőlt az ütközet: az ellenség 17000-nél több foglyot, ágyukat, vasuti kocsikat, municziót hagyott kezeink közt.

Macedóniában a szerb hadseregnek elvágott része Monasztirba vonult vissza s ott napok óta harcban áll az üldöző bolgár seregekkel. Innen azonban már nem igen lehet máshova menekülnie, mint Görögországba. Ezért és az ententeseregek biztosságáért folytattak mostanában tárgyalásokat az angol és francia diplomaták Görögországgal, hogy mi lesz a megvert és visszavonuló francia, angol, szerb seregekkel: beengedi-e őket Görögország vagy a semlegesség nevében lefegyverezi-e őket? Ilyenformán akarnák Görögországot arra kényszeríteni, hogy mellettük vegyen részt a háboruban. A görögök azonban sokkal okosabbak, minthogy az entente súlydó hűjójára ülnének s azért kitérő válaszokat adnak.

Az orosz harcztéren igen kevés mozgólódás híre érkezett Dánaburg környekéről. — Egyébként mindenfelé csend van. De a besszarábiai határon történtek nagyobb csapatösszevonások, a melyekkel Romániát szeretnék kényszeríteni. A román államférfiak azonban keresztüllátnak a szitán és mindinkább és hangosabban emlegetik azt, hogy Besszarábiára Romániának joga van, mert 1877. előtt román tartomány volt.

Az olasz harcztéren több helyen kemény harcok folytak; a hitszegő ellenség a görzi hídfőnél újra támadott és dühében Görzöt összebombázta, de egyéb sikert nem ért el. A Monte san Michele és San Martino szakaszokon még kemény harcok folynak, valamint a tiroli határon Riva táján. Érdekes, hogy az olasz fővezér Col di Lana hegycsúcsról azt jelentette, hogy elfoglalták, holott evvel szemben a mi hadvezetésünk pontosan megállapítja, hogy a Col di Lana a mi csapataink birtokában van.

Az olaszok félesztendei harcáról is megállapítja a jelentés, hogy a támadások nekik félmillió halottat és sebesültet szereztek, hadállásaink pedig mindenütt birtokunkban vannak. Tehát félév alatt semmiért lett halott és sebesült félmillió ember. — Kíváncsiak vagyunk, hogy mit szól hozzá az olasz nép és országgyűlés?

A francia harcztéren néha jelentenek ágyuharcokat, de néha napokig sem jön semmi hír. Nem volna esoda, ha az ellenség belefáradt volna a hosszú és sikertelen harcokba.

Hova fordul most a harcok zsarát-noka új lángot gyújtani? Ez most a fő érdeklődés tárgya. Vagy talán ki hagyják aludni azok, a kik eddig olyan ádáz gyűlölettel és nagy hangon szították? A kijózanodás nem ártana már a világnak!

A harmadik hadikölcsön.

Az elmúlt héten megemlékeztünk a harmadik hadikölcsönnek vármegyei impozáns eredményéről s kimutatást közöltünk az egyes pénzügyintézeteknél eszközölt jegyzésekről.

Tizenhat és fél millióban jelezte a főispáni nyilatkozat a jegyzés eredményét, mely a most vett értesülésünk szerint módosul, amennyiben a vármegye területéről eszközölt jegyzések végeredménye — mint ezt a főispáni hivatal utján megtudtuk —

17204650 korona.

Szerkesztőségünkhez több pénzügyintézet beküldötte a jegyzései eredményét feltüntető kimutatást s a főispáni hivatal is készséggel rendelkezésünkre bocsájtotta a pénzügyintézetektől beérkezett jelentések alapján a nagyobb jegyzést tevők névsorát.

Bár végtelenül szeretnők, ha mindenkinek nevét megörökíthetnők e helyen, aki hazafias kötelességét anyagi erejéhez mérten teljesítette, de tekintettel a technikai akadályokra, ezt csak azzal a megszorítással tehetjük, hogy csak a 10000 koronán felüli jegyzéseket tüntetjük itt fel.

A Tornaljai Takarékpénztárnál: Tornallyay Zoltán 30000, Góts Mihály 16400, Pazár Andor 10000, Soldos Árpád 12000, Jankovics Miklósné 20000, dr. Gaál Gusztáv 20000, dr. Radvánszky György 100000, Hámos Árpád 100000, dr. Hámos László 10000, Bárczay Sándor 20000, ifj. Hevessy László 10000, Szilárdy Béla 15000, Fialka Erzsébet 10000, Sággy Sándor és neje 10700, Schwarcz Jakab 12000, Grünfeld Jakab 10000, Borzy Pál 10000, Ratkói ev. egyház 20000, Ratkó város 80000, Tornalja város 50000, Tornaljai Takarékpénztár 50000, Koszka Lajos 10000, Batta Samu 10000 korona.

A Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Bank Részvénytársaságnál: Süteő István Rimaszombat 10200, dr. Bleier Leó Rimaszombat 10000, dr. Bleier Leoné Rimaszombat 11600, Braun Zsigmond Rimaszombat 10000, Braun Zsigmondné Rimaszombat 10000, Dickmann László Rimaszombat 10000, Dickmann Zoltán Rimaszombat 10000 korona.

A Garamvölgyi Takarékpénztárnál: Garamszécs község 60000, Ágostonlak község 40000, Helpa község 50000, Koháryháza község 50000, Királyhegyalja község 40000, Garamtő község 50000, Vernár község 10000, Garamszécsi urbérések 10000, Ágostonlakai urbérések 10000, Királyhegyaljai urbérések 20000, Hollmann János Királyhegyalja 10000, Garamvölgyi Takarékpénztár 10000 korona.

A Nagyrőcei Takarékpénztárnál: Nagyrőce r. t. város 200000, Nagyrőcei Takarékpénztár R.-t. 50000, Nagyrőcei ágost. evang. egyház 12000 korona.

A Sajóvölgyi Bank R.-társaságnál: Rozsnyó város 100000, Szabadosi urbérések 100000, Intézeti saját jegyzés 54350, Pelsőcz nagyközség 20000, Sajóréde község 20000, Gicze község 20000, Lice község 20000, Mojses Andor Rozsnyó 20000, Lucska község 12000, Barka község 12000, Izr. hitközség Rozsnyó 10000, Garamtői volt urbérések 10000, Hárskút község 10000, Nagyszabos község 20000, Mojses Andor Rozsnyó (ujabb) 20000, Berzéte község 15000, Szabados község 15000, Krasznahorkaváralja község 12000, András község 12000, Szilicze Csetnek, Martonháza, Dénes, Dernő, Várhosszurét, Szalócz községek, Stark Miksa Rozsnyó, dr. Mariska György Rozsnyó, Orsz. Vöröskereszt-Egyesület Rozsnyó városi fiókjá 10000—10000 korona.

KATONAI HANGVERSENY.
A helyben állomásozó 80-ik cs. és kir. gyalogezred zenekara ma, vasárnap délelőtt fél 12 órakor az Erzsébet-téren — a közönség szórakoztatására — hangversenyt ad.

Meghívó.

A Gömörvármegyei Községi- és Körjegyzők Egyesületének *Bánrévén az iskola termében folyó november hó 28-ikán tartandó*

rendkívüli közgyűlésére

t. Kartárs urat ezennel meghívom.

Tárgy: Az országos egyesületi gyűlésre 4 tag választása és egyéb halasztást nem tűrő ügyek felől intézkedés.

Felsővály, 1915. november 17-én.

Id. Fölgyödy Ottmár, egy. elnök.

Hirek és vegyesek.

Amerikából.

Amerikából hozott sorokat a posta.

Koppenhágán keresztül érkezett ide a hoszszukás borítékú levél, melyen a cenzurának bélyegzője virít.

Érdekes megfigyelni az amerikai magyarok életét most, érdekes megismerni gondolkodásmódjukat a jövőt illetően.

Minden kommentár helyett itt adjuk a levél egy részét:

„Igazán van tökéletesen midőn említi, hogy „nem félünk senkitől, koczkán áll végzetünk, még az amerikai pénzvágytól sem,“ ez némiképen nekünk szólana ide át, szemrehányásként mondván, ti összetett kezekkel nézitek a mi küzdelmünket, nem vesztek részt benne s hozzá nem is segíttek. Nem egészen így áll a dolog. A Karácsonyi Bazár 400 ezer dollárt jövedelmezett, a konzulátus tegnapi jelentése szerint eddig 128 ezer dollárt utalt át az özvegyek, árvák részére és sok-sok ezerre megy a másféle gyűjtés; tegnap kaptam felhívást, hogy a szibériában lévő hadifoglyok mezitláb járnak, november 10-ikén induló hajóval cipőt kell, ruhát kell küldeni, erre 50 ezer dollár kell. Meglesz. Dr. Horn tegnapielőtt irt, hogy az orvos-expedícióra még 100 dollár kell; gyűjtünk, szájunktól is megvonjuk sokszor, mert a drágaság óriási s az üzlet pang, már 15 ik hónapja, hogy fizetésem 20 százalékkal levágták s hozzá még kettőnek dolgát kell végeznom, fél 8 től 6 ig vagyok benn, még ebédre sem megyek haza s este 3—4 órát kell még dolgoznom, hogy el ne akadjon a kerék, de én még jól lennék, bár hozzá kell tanyalodnom, hogy pár megtakarított filléreimmel pótoljam a deficitet, de százazrei népünknek vesztették el a kenyérüket csak azért, mert magyarok, németek stb. — Ezek a saját nemzetbeli telebarátaik könyöradományaira vannak utalva, mert megosztjuk velük kenyérünket, szemrehányás e tekintetben minket ideát nem illet. Az a kérdése, hogy vajjon nem lesznek e az amerikai magyarok gyáva nyulak, igen nehéz felelni. De a mi a köznép feltölgését illeti, úgy meglehetnek győződve, hogy 75 százaléka a kivándorolt népnek haza megy, hogy ott marad e az más kérdés. Módot kell találni rá. Arról is megvagyok győződve, hogy népünk tanultabb része, kik tudásuk, munkerejük révén előnyösebb állásokat töltenek be jó fizetéssel, bizonynyára odadobja állását, a jó fizetést s visszamegy, hogy hazája ujjáépítéséhez tőle telhetőleg hozzájárulhasson. Ezekre megy azok a száma, kik állandó otthont alapítottak maguknak, ingatlant vásároltak, ezeknek java része elveszett a házára nézve.“

Azután családi vonatkozású s a nyilvánosságra nem tartozó nézőpontokból foglalkozik azzal a kérdéssel a levél írója, hogy ő hazajöhet-e a háboru után s ennek végeztével így ír:

„..... utálom az egész Amerikát, gyűlölöm az egész népet s nem tudom mire lennék képes, ha lehetne valamit ellene tennem. Nem én vagyok az egyedüli ilyen!...“

Majd visszazogondol levélíró arra, hogy milyen régen volt az, hogy Hamburgban hajóra szállt s így folytatja:

„... sohasem fogom azt a napot feledni. Ha tudnák csak egy kis részét, hogy min kell itt keresztül mennie az embernek, míg

saját lábán képes állani, ha tudnák mit és hogy kell itt dolgozni a mindennapi kenyérért, akkor nem is gondolnának arra a lehetőségre, hogy valaki ide jöjjön, ha csak egy darab száraz kenyérre van kilátása — otthon.“

Felesleges ehhez bármit is hozzá tenni. — Nyugodt lélekkel gondolhatunk arra, hogy nemcsak idehaza, de a tengeren túl, a municziókkal üzérkedő Amerikában is érzik a magyarok a nagy idők levegőjét és tudják kötelességeiket!

A szultán köszönete. A Vörös Félhold támogatására alakult országos bizottság, melynek Khuen-Héderváry gróf az elnöke, díszes kivitelű hivatalos jelvényének egy példányát felajánlotta királyunknak és szövetségeseinek: Mehmed szultánnak. A szultán nevében Hussein Hilmi pasa bécsi török nagykövet az elnökhöz intézett következő levélben köszönte meg az ajándékot:

„Gróf ur! A szultán ő császári Felsége, magas uralkodóm megbízott, hogy fejezzem ki excellenciád előtt császári köszönetét a vörös félhold érdekében működő magyarországi bizottság hivatalos jelvényeért, melyet ennek a bizottságnak nevében neki szeretetreméltóan felajánlani sziveskedett.“

Engedje meg excellenciád, hogy ez alkalommal ismételtén biztosítsam kiváló nagyrabesüléséről. *Hussein Hilmi.*“

A Vörös Félhold művészi kivitelű hivatalos jelvényeit mindenki megszerezheti, aki ezért vagy a pénzt beküldi, vagy utánvétel mellett a vörös félhold támogatására alakult országos bizottság irodájához (Budapest képviselőház) fordul. A jelvény ára 1 korona.

Az erdőhivatal új főnöke. A Biloveszky Béla m. kir. főerdőmérnök távozása által megüresedett erdőhivatali főnöki állásra a földművelésügyi miniszter Pöschl Gyula főerdőmérnököt helyezte Rimaszombatba, aki hivatalát e hét folyamán elfoglalta.

Katonai kitüntetések. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a városunkbeli születésű Krcs Kornél 2. huszárezredbeli őrnagyot a hadiékítményes 3. osztályu katonai érdemkeresztel tüntette ki. — Ugyanezt a kitüntetést kapta a harcztéren elesett Konratovics Elemér 9. honvédgyalogezredbeli hadnagy is.

Vöröskeresztes kitüntetések. Ferencz Szalvátor főherczeg a király által reá ruházott jognál fogva a Vöröskereszt-egylet szolgálatában jelentős érdemek elismerésül a rozsnyói származású dr. Pasteiner Jenő lipótmezői elmeógyógyintézeti orvosnak, ki jelenleg mint a Vöröskereszt-egylet táborigyógyintézetében besorozott népfelkelő segédorvos tett szolgálatot, a Vöröskereszt hadiékítményes II. oszt. diszjelvényét adományozta. — Ugyanezt a kitüntetést kapta a városunkbeli születésű és illetőségi dr. Kemény Ignác nyugalmazott és most a háboru tartamára reaktivált cs. és kir. törzsorvos, a honvédelmi miniszter unokatestvére, ki iskoláit is itt végezte s mint Kőszegre nyugdíjba vonult törzserorvos szerezte meg itteni illetőségét. — Ugyancsak a II. oszt. hadiékítményes diszjelvényt kapta dr. Gálfi József komáromi tart. ezredorvos, volt ratkói járásorvos, a dr. Hensch Géza jolsvai városi tisztiorvos veje és az aggteleki származású dr. Schwarcz Bertalan szombathelyi népfelkelő főorvos.

Új megyebizottsági tag. Dobsina város folyó hó 17-én töltötte be a Klein Samu halálával megüresedett megyebizottsági tagsági helyet. — A bizalom többsége *Hawaii J. Ede* polgári fiiskolai igazgató személyében összpontosult és ő lett az új megyebizottsági tag.

Egyházi kinevezés. A rozsnyói megyés főpásztor Gallusz Péter rappi plébánost, ki városunkban is mint hitoktató hosszú ideig működött, a losonci kerület h. alesperesévé és kerületi tanfelügyelővé nevezetett ki.

Katonai szemle. Jelentettük lapunk mult számában, hogy folyó hó 19-én városunkba érkezett Budapestről szentiszlói Dezső Ferencz tábornok, a mentelepek katonai főfelügyelője. A kiváló tábornok Szereda számtanácsos őrnagy kíséretében jött s 20-án reggel szemlét tartott a mentelep legénysége, felszere-

lése, lóállománya, raktára és ügykezelése felett, egy szóval mindent alaposan megvizsgált s teljesen meg volt elégedve a tapasztaltakkal. A felügyelő szombaton déltájában — miután méltó elismerését fejezte ki *Pöcher* Gyula százados-parancsnok előtt — a vizsgálat befejeztével bejött a városba s délután Budapestre elutazott.

Báró Láng Boldizsárné temetése.

Megirtuk múlt számunkban, hogy mily veszteség érte vármegyénk köztisztviselőiben álló ur családját báró Láng Boldizsárné szül. Máriaassy Ida váratlan elhunytával. A vármegye közönségének mélyes részvéte impozáns kifejezést nyert az elhunyt báróné temetésén, amely szomorú esemény e hó 24-én, szerdán délelőtt 11 órakor folyt le Berzete községben. Kedden — e hó 23-án — este érkezett meg Münchenből a bebalzsamozott hulla Berzétére s a pazarul díszített református templomban állították fel a ravatalt, melyet délszaki növények s az élővirágkoszorúk tömkelege vett körül. A temetésen ott láttuk a gyászborult illusztris család minden tagját, köztük báró *Hámos* Antal orsz. képviselőt, népfőlkelő hadnagyot is. A gyászszertartást a dalárda megható éneke vezette be s utána berzetei református lelkész mondott áhitatos gondolatokkal teli imát, mely után a templom melletti családi sírboltba vitték a holttestet, ahol ismét ima és a dalárda által előadott ének következett, melynek végeztével a sírboltba elhelyezték a koporsót. A temetésen vármegyénk előkelőségei teljes számmal jelen voltak. Ott láttuk a többek között a következőket: Kubinyi Géza főispán nejével, Sipeki Balás Lajos v. b. t. t. megyés püspök, Szentiványi Árpád és Farkas Zoltán orsz. képviselők, Fáy Gyula nyug. főispán, Bornemisza Elemér, Hevessy Bertalan, Szentiványi József, Máriaassy László és Gyula, Nagy Elemér főszolgabíró, dr. Söldös Béla, Máriaassy István stb. stb.

Halálozás. Rimaszombat város képviselőtestületének egyik régi választott tagja, polgárságunk tisztos alakja: *Lévay* István hentesiparos folyó hó 23-án 79 éves korában, boldog házassága 53 ik évében, hosszas betegség után elhunyt. Halála polgártársaink körében őszinte részvétet keltett. — Özvegyén szül. Szentpétery Ludmillán kívül három gyermeke: *Lévay* István, özv. Keresik Pálné, *Lévay* József; testvére, több unokája gyászolja az elhunytat, kinek temetése nagy részvét mellett ment végbe folyó hó 25-én. Ravatala felett *Simon* Mihály reform. lelkész megható beszédben emlékezett meg róla.

Esküdtek lajstromának összeállítása. A helybeli kir. törvényszéknél folyó hó 18-án ment végbe *Kolbay* Sándor kir. törvényszéki elnök vezetése mellett működő bizottság által az 1916 ik évre kisorsolható 180 rendes és a megfelelő póttag névjegyzékének összeállítása. A kir. törvényszék részéről *Cseh* István kir. táblai bíró, esküdtszéki elnökhelyettes is jelen volt. A jegyzőkönyvet *Gyürky* István vezette. A törvényhatóság által kiküldött bizottsági tagok közül dr. *Ráróssy* Gyula, dr. *Kármán* Aladár és *Seabó* Elemér vett részt a hivatalos eljárásban.

Beszállásolás cím alatt egy közlemény jelent meg lapunk legutolsó számában, mely azon tervnek adott hangot, hogy nem lehetne az iskolák helyett az amugy is üres börtönökben a katonaságot beszállásolni. — Illetékes helyről kapott felvilágosítás után meggyőződünk arról, hogy e közleményben foglalt tervnek kiindulási pontja nem áll meg, mert a börtönök jelenleg teli vannak s így beszállásolás céljaira nem szolgálhatnak s az igazságszolgáltatás intézmények költségeit is kiveszik e tekintetben részüket, amennyiben az 5 ik gyalogezrednek készséges rendelkezésére bocsátották az új járásbiróság épületét s úgy értesültünk, hogy azt a jelen alkalommal is átadják a katonaság céljaira.

Katonaság megérkezése. A galicziai Zlocseben állomásozó s most Püspökladányból ide áthelyezett 80 ik gyalogezred a parancsnok alezreddel és a tisztikarral együtt folyó hó 26-án részben városunkba érkezett, részben a környékbeli falvakban nyer elhelyezést. Pénteken 26-án, reggel 6 órakor érkezett az első szállítmány, s 8 óra után jött a második transport a zenekarral. A szállítás csak folyó hó 30-án nyer befejezést, mikor az üdülők érkeznek városunkba s itt több üres ház-

ban s az elemi fiúiskolában és Gizella kisdénevelő-intézetben nyernek elhelyezést.

Esküvő. *Hricsovsky* Endre, Rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság budapesti központi tisztviselője és *Takács* Valika Takács János, a nyustyai takarékpénztár pénztárosának kedves leánya e hó 20-án házasságot kötöttek.

Színészek Rimaszombatban. Lapzártakor értesülünk, hogy *Farkas* Mihály színtársulata a legközelebbi jövőben Rimaszombatba készül s ha a helyhatósági engedélyt elnyeri, operette előadásával már e hét folyamán bemutatkozik.

Névnapi megváltások. *Széman* Endre rimaszombati prépost-plébános és dr. *Meskó* Miklós vármegyei tisztviselő főorvos 20—20 K-át juttattak szerkesztőnkhez névnapuk megváltása címén azon kéréssel, hogy ezen összegeket fele részben a helybeli Vörös Kereszt egyleti választmány s felerészben a Fehér Kereszt Egylet javára fordítsa. A jótékony adományokat rendeltetési helyére adtuk.

Háborus délután. Rozsnyón, ma vasárnap a róm. kath. főgimnázium ifjúsága nagy-szabású és szép műsoru háborus délutánt rendez, melyen a megnyitó beszédet *Ferencz* Ferencz főgimn. tanár mondja s a prólogot *Komoróczy* Miklós tanár és jeles tollú író írta.

A vármegyei tisztviselők segélye.

Legutóbbi közgyűlésében tárgyalta a vármegye a belügyminiszter leiratát, melylyel a vármegye alkalmazottjai részére a rendkívüli gazdasági viszonyokra tekintettel, egyszer s mindenkorra 6050 korona segélyt engedélyezett. A közgyűlés elismeréssel vette tudomásul, hogy a tisztviselők nagy része, hogy a vármegye kis dotációja alkalmazottjain nagyobb mértékben segítsen, nem tartott igényt a segélyösszegre s az alispán javaslatát elfogadva, szétosztotta az engedélyezett segélyt. A napokban érkezett le a miniszter rendelete, mely a közgyűlés határozatát azon módosítással hagyta helyben, hogy azon alkalmazottak (utibiztosok, kórházi személynzet) kik fizetésüket nem a vármegyei háztartási alpból nyerik, segélyben nem részesíthetők. — Egyben, tekintettel a vármegye közönségének azon nyilatkozatára, mely szerint minden közigazgatási tisztviselő segélyt érdemel, kijelenti a belügyminiszter, hogy terv szerint a legközelebbi jövőben az állami alkalmazottakkal együtt a vármegye tisztviselői és alkalmazottjai is részesülnek kivétel nélkül segélyezésben.

Adomány a sárosi falunk céljaira.

A legutóbbi selejtes ló kiosztása alkalmával e hó 12-én a lovak szállítási költségei fejében 3196 korona vonatott be a selejtes lovakban részesülő egyes gazdáktól, mert az állomásközlés közlése szerint ily összegű szállítási díj merült fel. Tekintettel arra, hogy a kormánytól nyert utólagos értesülés szerint ezen szállítási díjat a földművelésügyi kormány viseli, a kiosztást eszközöző *Kubinyi* Géza főispán ezen összegnek a Gömörmegye által építendő sárosi falu céljaira való fordítását határozza el s erről a földművelésügyi miniszternek jelentést tett.

A postai csomagok torlódása ügy Budapest, mint a vidéki góczpontokon, oly mérvet öltött, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter egyéb intézkedéseken kívül a magán-comagfeladás korlátozását is elrendelte, ennél fogva további intézkedéseig egy egy féltől napoként általában 20 csomagnál több nem vehető fel. Ezen korlátozás a szükséges csomagok, valamint ércpénzt, élelmiszert, éles tőt, papírpénzt tartalmazó csomagok feladására nem vonatkozik.

Sebesültek érkezése. Folyó hó 23-án újabb sebesült-transport érkezett Miskolcra a megfigyelőkórházból. Ez alkalommal este hozott 100 sebesültet a vonat, kiket azonnal szállítottak a vöröskereszt egylet kiegészítő nagy kórházába, hol már elérte az ötszázat a harcztéri sebesültek és betegek száma. A kórházból e napon 50 sebesültet bocsátottak el és 25 sebesült kitelepítették a kiegészítő kórház rimatamásfalai épületébe.

Figyelmeztetés a közönséghez. A postahivatal figyelmezteti a közönséget, hogy a gyorsan romló tartalmú küldemények feladásától a hidegebb idő beálltáig a raját jól fel fogott érdekében tartózkodják, mert a mai vasúti közlekedési viszonyok mellett a postai cso-

magok — még a Budapestre szólók is — legfeljebb a feladást követő negyedik napon juthatnak a címzett kezébe.

Hanva község áldozatkészsége.

A hadikölcsön jegyzések alkalmával kevés helyen nyilatkozott meg a lelkes áldozatkészség oly nagy mértékben, mint *Hanván*, hol a népnek bölcs és közszeretnek örvendő tanácsadója *Hanvay* Zoltán — a mi régi általánosan tisztelt és szeretett „hanvai remeténk”. Részint ő hozzá, részint takarékpénztárakhoz fizettettek be az összegek, melyek a három hadikölcsön jegyzés eredményeképpen 100200 koronát tesznek ki. A mostani jegyzés 49700 kor. Az első hadikölcsönre a jegyzés 1200, a másodikra 38500 korona volt. A nagyarányú és eredményes jegyzésben nagy érdeme van a hanvai remetének, ki megértette a néppel a hadikölcsön célját és nagy fontosságát.

A kassai honvédhuszárok bravuros fegyverténye.

A Bug-hadsereg főhadiszállásáról a 11. honvéd lovashadosztályhoz, amelynek soraiban küzdenek a vitéz kassai 5 ös honvédhuszárok is, Linsingen vezérezredes, hadseregparancsnoktól távirat érkezett. A hadseregparancsnok meglehetősen dícséri meg a lovashadosztályt, amely kitűnő teljesítményeivel újabb sikerekhez juttatta az ott küzdő hadsereget. A legteljesebb elismerés hangján üdvözlö az 5 ös honvédhuszárokat Heyderbeck altábornagy is. Örömmel olvassuk e sorokat a kassai lapokban, mert az 5 ös honvédhuszárok között sok gömöri fiú szolgálja hazáját.

Jótékony adakozás. Fleckstein Amalie.

A budapesti hadkórházi főápolónő, aki a rozsnyói ev. polgári leányiskolánál volt tanítónő s a háború kitörése első hónapjaiban a jolsvai vörös kereszt kiegészítő kórháznál mint ápolónő működött, a jolsvai vendégszeretetért, hála fejében s a kellemes napok emlékére 80 koronát küldött *Gál* István vármegyei aljegyzőhöz, mint a vármegyei központi segélybizottság pénztárnokához, hogy ezen összeget a jolsvai vöröskereszt céljaira fordítsák. Az adomány a jószívű adakozó kívánságához képest elküldetett a jolsvai vörös kereszt egyleti választmány elnökének.

Gyermekszívek áldozatkészsége.

A rimaszombati állami elemi fiúiskola növendékei — a tanítótestület buzdítása és ellenőrzése mellett — folyó évi november hó első felében filléres gyűjtést indítottak meg az iskolában a háborus idők inségeinek enyhítésére, melynek szép anyagi sikere a fogékony gyermekszívek és a jóságos szülők nemes áldozatkészségét dicsérik.

A jótékonyág oltárára jószívvel és hangyaszorgalommal osztályonként a következő összegeket hozták össze:

az I-ső A) osztály tanulói	25	kor.	45	f.
az I-ső B) " " "	23	"	54	"
a II ik " " "	92	"	53	"
a III ik " " "	41	"	64	"
a IV ik " " "	81	"	74	"
az V—VI ik " " "	30	"	21	"

Összesen: 295 kor. 11 f.

mely összeget — az áll. elemi fiúiskola tanítótestületi közgyűlésének határozata alapján — igazgató a következő nemes jótékonycélokra küldözte szét:

Az áldozatkészség szobrára	25	K — f.
Egy 100 koronás hadikölcsön-kötvény jegyzésére	96	K 90 f.
A vak katonák gyámalapjára	33	K 55 f.
A harcoló katonák karácsonyi szeretetadományára	31	K 75 f.
A tanítói árvák és özvegyek segélyezésére	34	K 25 f.
A Sáros megyében feldult községek újraépítésére	31	K 75 f.
A „Zsófia Gyermekszanatórium”-nak	31	K 75 f.
A debreczeni tanítói árvaház karácsonyfájára	5	K — f.
A kecskeméti tanítói árvaház karácsonyfájára	5	K — f.
Portóköltés	—	K 16 f.

Összesen: 295 K 11 f.

A jótékonycélokra áldozott gyermekek neveit azért nem soroljuk fel itt egyenként, mert az ő nevük ugyis aranybetűkkel van már a jó Isten könyvébe beírva, aki látja a jóságos szívek nemes cselekedeteit.

Személyi hírek. A Rimaszombatban állomásozó katonai helyőrség parancsnoka *Bastgen* alezredes e hó 27-én, szombaton délelőtt tisztelt *Theodor Friese* kapitány kíséretében *Kubinyi Géza* főispánnál és *Lukács Géza* alispánnál, majd a többi polgári hatóságok fejeit kereste fel.

Kitüntetett ezredorvos. A király az ellenséggel szemben tanúsított kitünő és önfeláldozó szolgálatai elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét a katonai érdemkereszt szalagján adományozta dr. *Uthy László* budapesti helyőrségi kórházi ezredorvosnak, a 37. gyaloghadosztály egészségi intézeténél.

Katonai előléptetés. Örömmel adunk hírt arról, hogy alispánunk fia: *Lukács* Endre a 3. honvéd táborigazdatiszadapradója, zászlóssá lett előléptetve.

Tanügyi áthelyezés. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Kriesch* Jenő fiúmei állami felső kereskedelmi iskolai rendes tanárt jelenlegi minőségében a nagyrőcei áll. felső kereskedelmi iskolához áthelyezte.

Helyreigazítás. Lapunk egy előbbi számában megírtuk, hogy *Dollák* Rezső kohárházai plébános ezüstmiséje alkalmával a község egy hadikölcsön-kötvényt ajándékozott neki. Most arról tudósítanak bennünket, hogy az illető hadikölcsön-kötvény összege az állami tanítótestület indítványára és gyűjtése folytán társadalmi uton került össze.

Elhunyt katona. Budapesten a honvédhelyőrségi kórházból folyó hó 19-én temették el *Bacsó* János 16. honvéd gyalogezredbeli 27 éves volt helyi lakos honvédet, ki harcztéri sebesülésben halt meg.

A bányamester halála. Gredincz Antal lubényi lakos, bányatüzmester folyó hó 13-án a hizsnyóvízi magnezit bányában a bányatetőre egy kötél felmászott és ott egy hat méteres vesszővel egy kifurt lyukban piszkált és e közben robbanás történt és nevezett 10 méter magasságból a földre zuhant úgy, hogy a helyszínen meghalt. Bonczolása folyó hó 15-én fogantatott. A kir. ügyészség a nyomozást elrendelte.

Gömör megye kárpáti falvára az elmúlt hét folyamán a következő adományok érkeztek a főispáni hivatal címére: *Boczkó* Dániel adománya *Lukács* Gézáé utján 20 kor. *Dobsinai* polgármester gyűjtése 876 korona. *Rozsnyói* polgármester gyűjtése 2419 korona. *Nagyrőcei* járási főszolgabíró gyűjtése 1074 korona. — A gyűjtés a járások főszolgabírái által a napokban lett beterve s így a jövő héten részletesen beszámolhatunk a gyűjtési akció eredményéről.

Főpásztori körlevél. Megjelent *Balás* Lajos rozsnyói püspök folyó évi XXI. sz. főpásztori körlevele, a melyben közli a sz. Istvánról nevezett papi nyugdíjgyűjtés folyó évi nov. 10-én tartott közgyűlésének és a *Balás* püspök papi betegsegélyező egyesület felügyelő bizottsági gyűlésének együttes jegyzőkönyvét. Közli egyúttal az egyházmegyei papi értekezlet határozatait a szentmisék tiszteletdíjairól és a javadalmi osztozkodás szabályairól, valamint egyéb gyakorlati ügyekről. Gömör-Kishontvármegye közigazgatási bizottságának a tanítóknak közigazgatási segédkezdése érdekében tett megkeresését szintén közlésezi megfelfelé utasításokkal. Jelenti, hogy a vallás és közoktatási miniszter a II. félévi kongruát utalványozza. A vöröskereszt-egyesület köszönetét tolmácsolja az augusztus 8-iki gyűjtésért.

Köszönetnyilvánítás. A Fehérkereszt egyesület elnöksége ez uton nyugtázza köszönettel *Széman* Endre és dr. *Meskó* Miklós urak névnapmegváltás címén adományozott 10—10 koronáját.

Letartóztatott szélhámos. Ilyen címmel a fővárosi újságokban olvastuk: „A fővárosi rendőrség letartóztatta *Konyha* Géza husz éves fiatalembert, mert *Dinda* Julia pénztárosnő kárára ezer koronás kaucziósikkasztást követett el. *Konyha* Géza Rimaszombatból került Budapestre. Gömör megye székhelyén közvetítőirodát tartott s nem régen jött Budapestre. A Hajós-utca 1. számú házban *Mercur* Kereskedelmi Értékesítő Vállalat címen irodát tartott fenn. Ide szerződtette pénztárosnőnek *Dinda* Juliát ezer korona óvadékkal. Az alkalmazott takaré-

könyvét adta át. *Konyha* Géza a bizalmat arra használta fel, hogy megjelent a takarékpénztárban és kivette a betétet. A pénztár levélben értesítette erről *Dinda* Juliát, a ki ezek után megtudta, hogy csalóval van dolga. — Feljelentést tett a főkapitányságon *Konyha* Géza ellen, a kit a detektívek állítottak elő a rendőrségre. *Konyha* Géza beismerte, hogy *Dinda* Julia ezer koronáját elsikkasztotta és elköltötte. Vallomása során elmondotta, hogy Rimaszombatban tizennégy embert károsított meg. Földművesekkel elhitette, hogy a katonaságnál kijárja, hogy a tüzérséghez, vagy hogy a zenekarhoz osszák be őket. Ilyen módon tizennégy embert összesen 13329 korona erejéig károsított meg. Budapest az *Andrássy*-ut 55. szám alatt volt az első irodája, de innen kitessekeltek, mert a háziur nem terte, hogy a lakást irodának használják. Levélpapírjaira rányomta a *Mercur*, hogy a Gömör megyei fiók Rimaszombatban van. A rendőrség *Konyha* Gézát letartóztatta, s átírt a rimaszombati rendőrséghez, hogy hallgassák ki az itteni áldozatokat.

Ferenczy értékes hagyatéka. „Az Est”-ben egy nagy értékű művészeti felfedezésről olvastunk e héten, mely a Szépművészeti Múzeum különben is világhírű gazdagságát nagyban emelné. A Szépművészeti Múzeum igazgatója az interjuvoló újságíróknak azt adta elő, hogy a múzeum múlt év tavaszán egy javarészen kis bronzokból álló, nagy értékű szoborgyűjteményt vásárolt. A kollekcziót néhai *Ferenczy* István, Rimaszombat város egyenű szülőtte, a magyar szobrászat nemes emlékeztető uttörője gyűjtötte össze a múlt század elején, és pedig nagyrészt Rómában, a hol hat éven át *Thorwaldsen*nek volt tanítványa és segédje. — Mán maga *Ferenczy* is felajánlotta vételre a gyűjteményt 1846-ban a Nemzeti Múzeumnak, de akkor nem vásárolták meg, a mire azután egy ládába zárta azt el és meghagyta, hogy csak halála után 50 év múlva nyissák ki a ládát. Ez pár évvel ezelőtt megtörtént s ekkor az örökös *Harmatzy* és *Sándy* családok — hiven *Ferenczy* István tiszteletreméltó intenczióihoz — első sorban újra a magyar államnak ajánlották fel a szobrokat. A kultuszminiszter melegen karolta fel az ügyet, s mivel a tárgyalások folyamán az örökösök is eléggé nem méltányolható előzékenységet és áldozatkészséget tanúsítottak, sikerült ezt a nagyfontosságú gyűjteményt itthon tartani. — A múzeum részéről dr. *Meller* Simon igazgató-őr, *Ferenczy* István életrajzírója vezette a tárgyalásokat, s ugyanő foglalkozik a gyűjtemény rendezésével és így természetesen tudományos feldolgozásával is. Vizsgálódásai közben a gyűjtemény egyik darabjáról, egy ágaskodó lovon ülő harcász kis bronzszobráról megállapította, hogy szoros kapcsolatban van *Lionardo da Vinci* hasonló tárgyú rajzaival. A tudományos kutatások folyamatban vannak, s az eredmény annak idején megfelelő formában a nyilvánosság elé bocsáttatik, s az egész gyűjteményt bemutatják, mihelyt a múzeumnak erre szánt, de egyelőre más célra lekötött helyiségei felszabadulnak.

Halálos sérülés. Folyó hó 19-én Feleden a vasúti állomáson a 7565. számú tehervonatnál eszközölt tolatás alkalmával *Buru* János miskolci segédfékező a kocsiközös közbe kerülve súlyosan megsérült és a helybeli kórházba történt szállítása közben meghalt. A kir. ügyészség a nyomozást elrendelte, hogy terhel-e valakit gondatlanság. A hulla bonczolását f. hó 20-án délután a kórház halottas házában végezték: dr. *Zehery* István és dr. *Kármán* Aladár főorvosok a dr. *Mészáros* István kir. főügyész helyettes és *Fodor* Zoltán vizsgálóbíró jelenlétében.

Névnapmegváltásul a vöröskereszt-egyesület javára *Széman* Endre 10 koronát adott. Halás köszönettel nyugtázza az

Elnökség.

A vörös kereszt egyesület céljaira vetjük és köszönettel nyugtázzuk a következő szíves adományokat:

Pénz: *Opitz* Adolf 1 korona.

Természetben: Koronás társaság 117 db ing, 66 db alsónadrág, 27 db törülköző, 12 pár harisnya, 8 db lepedő, 2 db abrosz, 2 db mellény, 1 nadrág, 5 kabát, egy csomag tépés. — *Biró* Józsefné 4 tojás. *Kovács* Dul Ágostonné 1 törülköző, *Beller* Ferenczné 1 és fél liter bab. —

Egy szegény asszony 2 pár meleg ruha, 3 db férfi ing, 6 zsebkendő, 1 pár borogató. — *Seszták* Pálné *Bátka* 10 tojás, 1 klgr. liszt. — *Mák* Bálintné 6 tojás. *Alexy* Emma egy régi hordágy, egy üvegesése. Az elnökség.

Halálos mérgezés. A rimamurányi vasmű részvénytársaság líkéri gyártelepén folyó hó 23-án *Tóth* Antal 50 éves munkás rendes foglalkozása közben eszméletlenül összeesett és az élesztési kísérletek ellenére csakhamar meghalt. A nyomban megejtett vizsgálat kiderítette, hogy a munkásra a kohó felső gallériáján a biztosító gázszelap ajtájának betapasztása közben régi epilepsziás haja jött rá és a kiáramló szénéleg-gáz megölte. Az esetet bejelentették a kir. ügyészséghez, s a hulla folyó hó 24-én felbonczoltattott. A vizsgálat megindított arra nézve, hogy nem terhel-e valakit gondatlanság vagy mulasztás.

Jótevény adományok nyugtázása. Özv. *Szomor* Károlyné urnő *Betlér*ből lapunk szerkesztőségéhez 8 koronát küldött és pedig 4 koronát a Vöröskereszt-egylet javára, 4 koronát pedig a háboruban megvakult katonák részére.

Ugyancsak jótevényezőre koszorúmegváltás címén küldött hozzánk *Lévay* Istvánné és családja 25 koronát azzal, hogy ezen összegből 10—10 koronát az elpusztult kárpáti falvak újjáépítésére és a háboruban elesett katonák özvegyei és árvái javára, 5 koronát pedig a háboruban megvakult katonák javára fordítsunk. A jótevény adományok vételét köszönettel nyugtázzuk és rendeltetési helyükre juttatjuk.

Egy méter fa 30 korona. Megbízható helyről panaszos levéllel fordultak hozzánk és keserű kifakadásokkal teszik szóvá egy *Sivora* János nevű rimabrézói fuvaros impertinens eljárását, aki vakmerő módon használja ki a megszorult emberek tűzifa szükségletét és 28—30 koronát kér egy méter fáért. Az említett tuvaros szívós kitartással hetenkint kétszer jelenik meg fával városunkban és ily áron árusítja azt. Erélyes rendőrkapitányunktól kérnek megtorlást avagy orvoslást e visszaéléssel szemben.

Az Apolló-mozi. Az elmúlt vasárnap zsufozásig megtelt mindkét előadásra a mozik s a lepergett program teljesen kielégítette a szép számú közönség minden várakozását. — „Az utolsó pillanatban” című detektív-dráma került előadásra, melynek izgalmas jelenetei és eredeti ötletei megkapóak voltak. — Ma vasárnap magyar filmet fogunk látni. A *Proja* filmgyár egyik alkotása a „*Tolocz*” kerül bemutatásra. *Tóth* Ede ezen népszínműve mellett érdekes harcztéri felvételek is vannak műsoron

Nyilvános köszönet és nyugtázás. Az eperjesi vörös kereszt főkegyesület a háboru kezdetétől fogva 200 ágyas kiegészítő kórházat tart fenn, amely — különösen míg Eperjes a harc színteréhez közel esett — megbecsülhetetlen szolgáltatásokat tett, de teljesít ma is. — E kórház fentartása csak a sárosmegyei társadalom legnagyobb áldozatkészsége mellett lehetséges. Annál jobban esik tehát a fentartó főkegyesületnek, ha a messze távolból méltányoló támogatásra talál. A gömör megyei hadsegélyező bizottság elnöksége kórházunknak 200 darab párnát, 20 darab alsónadrágot és 20 darab inget küldött. — Kedves köteletséget teljesítünk, amidőn e nagylelkű adományért *Lukács* Gézáé alispánné öngyűsége és *Kubinyi* Géza főispán ur öméltségének e helyütt is hálás köszönetet mondunk. Minden ilyen adományt a jövőben is hálával fogadunk és kérünk. — Az eperjesi vörös kereszt főkegyesület választmányának nevében: özv. *Semsey* Boldizsárné elnök, *Gömör* János titkár.

Halálos forrázás. Almágyon két hét előtt *Kovács* István 3 és fél éves kis gyermeke a földön játszva magára rántotta a forró vízzel telt fazekat s olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy folyó hó 17-én meghalt. Folyó hó 19-én bonczolták fel a hullát dr. *Zehery* István kir. törvényszéki és fogházorvos, tb. megyei főorvos és dr. *Molnár* Ferencz rimaszécsi körorvos. A vizsgálat a gondatlan anya ellen megindult. Megható volt, hogy a kis gyermek atyja — egy vasuti alkalmazott — ki a háboru kezdeté óta a harcztéren van, most rövid szabadságra éppen azon a napon érkezett haza az orosz harcztérről, mikor kis fia meghalt.

CSARNOK.

Te fényes nap az ég azúrján...

Te fényes nap az ég azúrján
Más táj felé ne vedd utad!
Maradj még nálunk, hiszen másutt
A rügy még alszik, nem is fakad.
És nekünk itten sok virág kell,
Csókold életre a rózsátőt!
Hogy ne maradjon koszorútlan
Hol térdet hajtunk sok sír előtt.

Piczi bimbóba rózságon
Szójj bele minden színt s illatot!
A hajnal bíbor fátyolából
Szójj mindenikbe egy darabot!
Az imát, mit értük rebeg el
Sok ezer piczi gyermek szája,
Az égő könyvet, melyet ejtünk
Tündéri ujjal hímezd rája!

Esti szél! Szárnyad vond be halkan!
Mig ott susogsz a sok sír felett,
Kertünk hófehér violát
Ne érje fagyos lehelleted!
Szójj szirmaikba tündéralmot
A vérázatot hazai tájról!
Beszélj el nekik szellemajkkal:
Hír, virág nyit a katonákról!

Tél! Ne rázd meg még havas fejed!
Tartogasd még dérvirágodat!
Hogy a sok katonasír felett
Virágaink hagy illatozzanak!
Szirmaikon drága gyöngy gyanánt
Hagy csillogjanak hulló könyeink.
Tél! Maradj még más világ egén!
Mig felénk a hála könnye int.

Soh' se kértünk még tőled semmit.
Soh' se kellett még ennyi virág!
Soha napfényt így még nem vártunk.
Soh' se varrtunk még ennyi gyászruhát.
Hideg sugárod küld hát másfelé!
S ránk borulj le szelíd melegen!
Hogy ne maradjon koszorútlan
Egy sír se, hol katona pihen.

Vatthay Ilona.

Szegény Gyuriczáné.

Szegény Gyuriczáné lámpát gyújtott este,
Sok tábori-lapját mind előkereste.
Lehet is sok néki, hiszen fia három
Ki harcol, ki alszik az orosz határon...

Minden öreg este ez már az ő sorja.
Sok lepergő könnye egész elmázolja
Azt a kúza írást, mit úgy sebbel írtak
Valahol a szélén, egy gödörnek sírnak...

Szegény Gyuriczáné elolvassa százszor,
Minden egy szó úgy jön ajkára magától:
Kergetjük a muszkát; semmi bajom nincsen.
Csak már egyszer mégis hazavinne Isten!

Hazavinne Isten. Hisz elvitte régen:
Két vitéz bakája ott fent van az égben.
Csak a harmadknak, a legkisebbiknek
Szerelmes írása akad néha itt meg.

Mindene már az volt; az volt szeme fénye
Hanyatló napjának egyetlen reménye.
Három hős fiából csak ez az egy van még
S urát is bevették katonának nem rég.

Szegény Gyuriczáné ép ma is azt nézi:
Hej, de régen írt már fiatal vitézi.
S hirtelen szél fordul, kialszik a lámpa
Boldogságos Isten, jaj, tekints le rája...!

Telek A. Sándor.

Akikről nem szól senki.

Szürke, kopott verebek, akiknek eltűnt
nem jegyzi fel a krónikás, akik után nem marad
csak egy kicsike csepp rés a társadalom min-
den irányból összefutó hálózatában; akiknek
sorsa nem érdekli a világot: honnan jöttek?
hova tűnnek el? csak mennek, mint igaz hívő
bucsusok az örök menetben, mit úgy nevezünk,
hogy: élet; s ha elvégezték a magasabb szfé-
rákban lakók intézkedésében reájok szabott
munkát, elmerülnek a Nirvána ködös vizében,
mint a bugyborék, mely míg élt, szép színes
volt a tükrében megtörő sugaraktól s mikor el

pattan, a *semmi* marad a helyén; a nagy, az
örök *semmi*; s kik tarka szívérványának pon-
tájában gyönyörködtek: a bohó gyermekek
mégis legkedvesebbüket veszítették benne, s kik
pályafutásukban nyomon követték, az aggódó
szülők mégis mindenüket veszítették bennük el.
Négy asztalos legény, kik egy műhelyből
rajzottak ki, mint négy madárfióka az egy fe-
szekből; négy sápadt, de fiatal, erős legény,
négy szunnyadó jövő, kik ma már a „mult”,
kiket már vissza nem könyörög semmi anya-
köny, semmi baráti fájdalom, kiket agyonszorí-
tott hideg halálos ölelésével és elmúlt a nagy
Moloh, a háboru...

Akikről nem szól senki.

Négy proletár, akik csak a magyar nevet
kapták a magyar hazától és „mégis hozzáót-
tek cordélia módra”; és mégis úgy megtudtak
halni érte, mint bárki más, kit tenyerén hordoz
a szerencse, kinek egy végtelen farsang volt az
élet, míg ők szomorú nevetéssel bandukoltak
az uttalan uton és nem kértek mást, csak mun-
kát két edzett karjuknak, kemény akaratuknak.

Négy jó fiu az én szomorú magyar fajtám,
kik lelkükön hordják egy ország szomorúságát,
kik elbusulnak a mások bajain s a magukéra
nincs gondjuk elég; kik egy egy láncszeme a
nemzeti egésznek, kikre, ha a lánc teszül,
olyan teher fekszik épen, mint a nagyokra s
kik tartják a láncot a végső megpattanásig...

Négy asztalos legény. Mindegy, hogy kie-
dák; mindegy, hogy honnan jöttek. Itt nőttek
a szemem előtt, annak a földnek az emlőjén,
amin más; együtt vittuk a lét esatáit, borus
kedvvel vagy nevetve, együtt tanultuk az ön-
megtagadást; idealisták lettek, mint a meste-
rük, fajukhoz való ragaszkodásban fanatikusak,
hitükben erős; s hol másnak ajka panaszra
fakadt, egy szánó mosoly volt tőlük a felelet
reá; s hol másnak dölyfe fenhéjazva szólt, kur-
tán felelt rá zord tekintetük.

S elmúltak mind. Az én fiaim, az én test-
véreim, az én ifjui barátaim voltak ők; az
orosz harcztér névtelen hősei, kiknek sírjára
nem száll le a hír, kiknek nem lesz egy szál
virágjuk, akikről nem szól senki, senki...

Telek A. Sándor.

Szerkesztői üzenet.

Mindazoknak — beleértve a *laptársak* nagyra
becsült szerkesztőseit is — akik azon alkalom-
ból, hogy a „Gömör-Kishont” felelős szerkesztését
átvettem, kedves üdvözléteikkel felkeresni szíve-
sek voltak, ez uton fejezem ki hálámat, köszö-
netem és meleg köszöntésemet.

A felelős szerkesztő.

Ebjón Eperjes. A fenti sorok Önnek is szólnak. A
levelében említetteket küldje s ha jók, feltétlenül helyet
kapnak.

Faarverési hirdetmény.

3806. sz. — **Murányszabadi** köz-
ségi iskola-alap érdekében található tövön
álló 0.6 rész bükk és gyertyán, 0.4 rész
nyír és nyár fanemből álló mintegy
530 m³ fatömeg Murányszabadi község
házánál **1915. évi december hó
14-ikén** d. e. 11 órakor nyilvános szó-
és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 1060 korona, azaz:
egyezerhatvan korona.

A szerződési időtartam 1916. évi
október hó 1-én jár le.

Bánatpénzképpen 106 korona kész-
pénzben vagy óvadékképes értékpapirok-
ban leteendő.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési fel-
tétel Jolsván, a főtisztviselői hivatal-
nál és Murányszabadin a község-házánál
a hivatalos órák alatt bármikor megte-
kinthetők.

Jolsva, 1915. évi november hó 20.

Kuna, főtisztviselő.

A gőzfürdő.

A helybeli gőzfürdő **DECZEMBER
HÓ 1-ÉN** újra **MEGNYILIK.**
FÜRDŐVEZETŐSÉG.

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban
egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy
bolthelyiség **azonnal bérbe vehető.**
Értekezhetni: **Andrássi fényképészszel.**

11.*

Árlejtési hirdetmény.

A feledi ref. egyház tulajdonát
képező mintegy 1800 négyszögöl kiter-
jedű beltelken levő, központi fekvésű és
nagyforgalmu

vendéglő és mészárszék

melléképületekkel együtt 1916. évi jan.
hó 1-től több egymás után következő
évekre is **bérbeadatik.**

Kikiáltási évenkénti ár 2000 kor.

Írásbeli zárt ajánlatok 10 százalékos
bánatpénzzel együtt a ref. egyház gond-
nokához: Torma Jánoshoz, Feleden folyó
év december hó 18-ik napján délután
6 óráig adandók be.

A nyilvános árverés határidejéül,
melyhez a 10 százalékos bánatpénz letétele
szintén megkivántatik, **1915. év decz.
19-ik napjának** délelőtti 11 órája tü-
zetik ki a ref. iskola helyiségében, ami-
kor a zárt ajánlatok is felbontatnak.

Bérleti feltételek a ref. egyház elő-
járóságától megtudhatók.

Egyházi előjáróság fentartja magá-
nak a jogot arra, hogy úgy a zárt, mint
a szóbeli ajánlatok közül szabadon vá-
laszt.

Feled, 1915. november 21-én.

Ref. egyház előjárósága.

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.